

видання
Об'єднання лемків

2003 літо № 3 (42)Рік XII

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
Ватра
ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"

ISSN 1232-2776

Окраса видання

(продовження)

Є вродливі землі в світі...
Ти для мене - найгарніша!
Навіть сонце Тобі світить,
Як зірниця найтепліша.

Твої гори і низини -
То дзвінка окраса краю...
Та для кожної людини
Всецілющу флору мають.

Часом глянеш на долини -
Там струмочки ніби грають.
А в лісочках в ці хвилини
Людям пташечки співають.

Як-то любо в гожі днини
В рідних горах побувати
І побачити картини,
Що їх творять нам Карпати.

Он з лісочка зелен гущі
Вийшли олень й рижа сарна,
Й оглядають рослий кущик -
Там така картина гарна!

Скрізь пахучо у природі...
Косять хлопці спілі луки.
Там пасуться, мов в городі,
Чорні вівці, наче круки..

Ждіння

Кличе Вас, дорожні лемків!

*„Лемківська Ватра” - то рідна земля, спомини,
довми бесіди, шифа малитва и нови пльани.*

*Прийжджайте обновити свої сили,
познати своє коріння - себе самих.*

Що ту оаза існування,

*то ту мова рідна и радість безмежна,
вода чиста, як пісня для життя потрібна.*

*Лем разом слепетеми виниванку любови, што
огонь розпалити пошани на літа дови!*

Організатори Свята

А в долині лісоруби
Вміло чистять ліс густенький..
Трохи вище... зрубви-зрубви,
В них малини солоденькі.

Йдуть хлоп'ята та дівчата
З кошиками на грибочки,
А довкола даль горбага...
В небі хмари, як горбочки.

Де не глянеш - так барвисто...!
Всім дари дарує Гея,
Щоб нам жити променисто
Й мати силу Прометея!

Щоб народи між собою
В часі не ворогували,
Тільки згодою святою
Власний розум наповняли.

І жили родинно й радо,
Зміст життя добром втішали,
У романах чи баладах
Все прожите малювали.

Тож пишшіть нам і друкуйте,
Поміщайте у виданнях,
В праці тільки прогресуйте,
Будьте добрі, як кохання.

Ну й видимі, як віньетки,
Що журналі прикрашають.
Всенькі "Ватри", мов об'єкти...
Лиш корисне в собі мають!

Іван Головчак

Стараня про цмунтери

Од кількох років ОЛ продовжує стараня про наши стари цвинтарі. Розпочалося од цвинтаря в неіснуючому селі Чертижце, котрий Рільнична агенція скарбу держави продала осадникови як рільниче поле. Коли колишні мешканці Чертижного старалися, щоби цвинтарну ділянку переказати найближчій греко-католицькій парафії в Снітниці, властитель в останній хвилині відмовився її переказати. Тоді

■ Хрести цмунтеря з Фльоринки.

ОЛ занялося том справом. Одбивалися ріжни спітканя з ріжними представниками влади, писано писма, в пресі друкувано інформації, показивано справу в TV, але найбільше до прискореня закінчіння проблему причинився Річник громадянских прав.

На днешній ден частинно зроблено інвентаризацію старих цвинтарів, частину з них огорожено, а в

більшости zostали они захоронени од нищия.

Гірше є з тима декотрима цвинтарями (они од пливу часу не нищатся), котри є в ужигуваню осадників, їх цілево понищено, бо не били доглядани давними жителями села (їх виселено), а осадники по десятках років могли тоти стари гроби зрівнати спихами і утворити на них пови місця поховань. Усунули вшитки ушкоджені на гробни пам'ятники, а кілька іщи в добрим стані нагробних хрестів перенесли в куточки цвинтарів, жеби показати, як они дбают за давних покійних русинів-українців. Так зроблено м.і. в Чарні, а остатньо в 2002р. в

■ Перепоховання останків із старого цмунтеря.

Бересті і Полянах, в яких римокат. кс. Кажімеж Жешутко забрав зламаний камінний нагробний пам'ятник з написом "Текля Ковальска" разом з іншими подібними деси, бо не має по них жадного сліду, де стояли. Тото вшитко робив за дотаційни гроши, призначени на одновліня наших

давних цвинтарів.

Інши стари декотри цвинтарі заросли кряками і буряном, але в остатнім часі zostали очищені і свідчат про наше колишне житя ту на Лемківщині. Прикладом може бити найбарже розголошена справа цвинтаря в Фльоринці, о котрий ОЛ старалося од 1998 р.

В 1947 р. в Фльоринці Францішкови Фуртокови - польському осадникови надано разом з іншим польом лемківский давний цвинтар, котрий уживав як паствиско десятками років, а по його смерти, тото продовжував його син Юзеф аж до 1998 року, коли річка Мостиша почала підмивати цвинтарну ділянку і забирати кости покійних. Тоді справом занялося Об'єднання лемків, і она тягнулася аж до тепер, бо місцева влада не змогла тото полагодити, треда било шукати помочи, аж дошло до найвищих органі влади - Сейму РП.

Члени ОЛ під доглядом Штефана Гладика (голови ОЛ) упорядкували цвинтар, очистили могили, поставили повалени хрести і підготовили його до посвячення 9 мая 2003 р. урочисто перепоховано тлінні останки з могил колишніх жителів села, котрих річка Мостиша вимивала од кількох років. Позберано їх і зложено в труну та похоронено в викопаній могилі.

Парастас відправили православни отці: В.Капюк - фльоринчан (ганчівский парох і декан) та Р. Дубец - парох Горлиц. Били присутні: А.Пашкот - уповажнений Малопольского восводи д/с національних меншин; представники Новосанчівского старости; П. Крок - війт гміни Грибів; місцевий кс. Д. Мрочек - римокат. вікарій; солтис села; Й. Фурток - дотеперішний властитель цвинтаря та батьки і родина о.В.Канюка. Інши жителі не показалися. Співав церковний хор з Криниці під деригуваням П.Трохановского, а помагали співати вірни з сіл Горличчини.

Тото вшитко било реєструване мас-медіями. „Dziennik Polsk - Nowosądecki” (10-11.05.2003) *Na wieczne spoczywanie - Florynka. Panachyda na lemkowskiem cmentarzu: „... W jednej mogile pochowano ludzkie szczątki zebrane z dziewięciu grobów podczas prac zabezpieczających osuwisko” ... Piotr Gryżlak.*

На новій спільній могилі поставлено дерев'яний трираменний хрест. Новосанчівский староста і війт гміни Грибів зобов'язалися переказати цвинтар в Фльоринці Православній парафії в Ганчові.

(III)

Загадка нашого імені

(продовження)

Здоровий глузд підказує: щоб орати землю й навіть носити назву орачів, потрібно мати тяглову силу (про винайдення плуга вже згадувалося вище), тобто мати приручених домашніх тварин — коня, вола. Саме про це говорить Віктор Шнірельман у книзі *"Походження скотарства"* ("Наука", Москва 1980, ст. 90): *"Під впливом бугодністровської культури розпочалось становлення виробляючого господарства і в більш північних регіонах. До початку V (кінця VI) тисячоліття до н.е. від її носіїв одержали перших домашніх тварин (велика рогата худоба, свині, кози, вівці) племена дніпро-донецької культури, а в другій половині V — першій половині IV тисячоліття до н. е. вони вже займались землеробством і скотарством."* Отже, у наших далеких пращурів було два види головних занять — хліборобство (орії) і тваринництво. В такому випадку постає питання: а як називалися останні? Тваринники? Можливо. Але звучить надто сучасно. А, може, якимось інакше?

Тепер саме час повернутися до етноніму укри. Чи не криється у цьому слові якась загадка? Якщо ми скажемо укри, то нас ніщо не насторожить. Звуковим оформленням воно не ріже нам слух і сприймається цілком нормально, бо ж має два голосних і стільки ж приголосних звуків. Але ж українська мова знає й інший варіант, коли ми говоримо вкраїнець, Вкраїна. Тарас Шевченко у вірші *"Мені однаково..."* вживає обидва варіанти: *"Малого сліду не покину на нашій славній Україні..."* та *"Молися, сину; за Вкраїну його замучили колись..."*. Можна погодитись з тим, що поети при потребі вживають і другий варіант, але як тоді бути із назвою річки Вкра?

Перший варіант "Україна" відповідає сьогоднішнім нормам нашої мови — він мелодійний, співучий. На три приголосних звуки припадає чотири голосних. А ось із другим варіантом справа дещо складніша, та, як покаже хід дослідження, досить перспективна. Річка Вкра на території нинішньої Польщі. Місто (В)Краків — там же. Вкраїна. В них закладено первісну суть нашого імені. Але збіг у кожному випадку

трьох приголосних звуків не характерний для нашої співучої мови. Невже наші далекі пращури могли отак недбало самі про себе сказати: вкр? А що, коли це звичайне скорочення відомого ім слова, коли необов'язково було через недосконалість техніки письма на дощечках випалювати чи вирізати літери, що означають голосні звуки? При цьому кожен грамотій знав, що, читаючи, пропущені голосні звуки потрібно вимовляти. Про це ж говорить і Степан Наливайко (*"Велесова книга"* ст. 269): *"У старослов'янській мові деякі голосні опускаються. У "Велесовій книзі" теж чимало пропусків голосних. Це знову-таки нагадує санскрит, хінді та інші мови, де, зокрема коротке "а", в слові не пишеться, а читається."* А якщо цю схему застосувати до приголосних вкр? Матимемо "вакара", "вакар"! Співуча нісенітниця? Зачекаймо! Для того й є *"Словник української мови"* Бориса Грінченка (Київ 1907, т.1, ст. 123). А там сказано: *"Вакар — пастух корів"* і *"Вакарка — загорожа для худоби"*. І взято цей ряд із словника, виданого у Львові року 1877, який охоплює лексику нинішніх Галичини, Буковини та Закарпаття написаного Іваном Верхратським. Отже, коло замкнулось! Підозра на те, що набір приголосних "вкр" є скороченням, до того ж книжним, повністю осмисленого слова „вакар“, виявилась продуктивною. Тепер можемо сказати, що наші далекі пращури, спеціалізуючись у виробництві продуктів харчування, мали окремі назви своїх професій — орії та вакари.

Але ж у *"Велесовій книзі"*, *"Повісті минулих літ"* укри, укріани називаються і волхвами, і врахманами. Чи не суперечить наша знахідка старожитнім документам? Ніскільки. Адже той, хто займався скотарством, мав бути, кажучи сьогоднішньою мовою, і зоотехніком, і ветеринарним лікарем, і селекціонером. Повною мірою знання цих фахівців використовувалися для поліпшення здоров'я людей. Хіба ж про таку людину не могли сказати, що вона є чарівником, волхвом, врахманом? Індорійські племена, і серед них укри-вакари, мали давні традиції поділу на касти. І каста врахманів (волхвів) займала найвищий щабель в ієрархії тогочасного суспільного устрою. Вони знали культові тексти, тлумачили їх, здійснювали священні обряди, винайшли писемність, щоб зафіксувати тогочасні вірування та ін. А якщо взяти

до уваги, що волхви-вакари повинні були оберігати свої череди від нічних хижаків і не спати у темну пору доби, то не дивно, що об'єктом їх пильного вивчення було нічне небо, зорі, сузір'я, планети, як врешті філософське осмислення всього комосу.

"Етимологічний словник української мови" (*"Наукова думка"*, Київ 1982, т. 1, ст. 321), абсолютно не враховуючи давньоукраїнського сліду, твердить, що слово *"вакар"* є діалектним і запозичено з румунської мови та означає чередник, походить від латинського *"вакаріус"* (чередник) від *"вакка"* (корова). Але мимовільно укладачі словника змушені визнати, що латинська *"вакка"* споріднене з давньоіндійським *"вака"*, що теж означає корова.

Звичайно, твердження цієї статті етимологічного словника можна було б прийняти без заперечень, коли б не думки такого змісту: *"Між руйнуванням Трої у XII ст. до нової ери і появою перших етрусських пам'яток в Італії існує перерва у декілька століть"* (А. Немировський, Л. Ільїнська, *"Вокруг света"* № 5, 1994, ст. 14-17). І ще: *"З. Майяні, один з визначних лінгвістів-сходознавців, довів, що прабатьківщина етрусків знаходиться на берегах середнього Дунаю. У мові етрусків — балто-слов'янські корені. Етруски прийшли в Італію з берегів Дунаю і відрогів Карпат"* (*"Вокруг света"*, № 6, 1967, ст. 64).

Не треба нехтувати й повідомленнями давніх істориків стосовно галів, сербів та ін.: *"Між Керавнійськими горами і річкою Ра (Кавказ та Волга, - В. Щ.) — оринеї, вали (гали?), і серби"*. (Птолемей, Географія, V, 17-25); *"Починаючи від Кіммерії живуть меоти, гали, серни (сербі?), серреї"* (Пліній, VI, 19).

Яке значення має вся ця інформація стосовно слова *"вакар"*? Безпосереднє. І хоча б те, що походить воно якщо не з вуст балто-слов'янської спільноти, то їхніх близьких сусідів. А румуни, народ порівняно історично молодий, до першовитоків слова *"вакар"*, що спочатку означало рід занять, а потім усвідомилось і книжно скоротилось на означення етноніму, жодного відношення не мають, хоч у свій час засвоїлось ними.

А тепер повернімося до ще одного питання, на яке можемо відповісти україноненависникам з певністю. Ота значна кількість Країн, Крайн, Україн, розсіяних по Балканах, не є ознакою їх розташування на

чийхось околицях. Всі ці хороніми, назви обширних просторів, залишилися свідченням того, що давні слов'яни скрізь займалися розведенням домашніх тварин. І в тому числі руси-вакари, складова частина оріїв. А ті, хто й сьогодні твердить, що вкраїнців *"нет і не било"*, лише ще раз показують перед усім світом своє невігластво і не прикрите будь-якою дипломатією бажання повернути собі ласий шматок, що нині зветься так мелодійно — Незалежна Україна.

Володимир Щерба

Не забудьмо рідного краю

(спомини)

Трудно оповісти, описати, тяжко споминати, а ще тяжше було знести, пережити то, що лемківський нарід перетерпів. Кожний нормально розвинений чоловік відчуває і розуміє трагедію примусового виселення людей з їх рідного краю, так як сталося з українським народом. Вигнана лемківська людність пережила вже понад половину століття на "землях одзисканих" на заході, а рідних, прекрасних, чудових сторін свого краю не забула. Була і є тісно зв'язана своїми думками з рідним улюбленим селом, де птичка щебече, поточок дзвонит і ялички шумлять. Все це творить видочок прекрасної гармонії, котра лишилася в пам'яті всіх нас на заході. У кожного тліє надія, що ще перед смертю повернеться до свого села на Лемківщині, в гори Карпати, а скоро не жити там, то щонайменше натішитися, надивитися, пригадати собі село, хату, де чоловік вродився, виховався, де корови пас і до школи ходив. Ограблено нас з того, що наймиліше, найдорожче людині. Наші рідні села на Лемківщині лишилися в більшості пустими. Хати і церкви тако нищено. Належить відважно сказати, що тодішнє тоталітарно-комуністичне правительство акцією "Вісла" позбавило лемків всього, що найдорожче. Тому з глибини наших серць всім вернувшим в свої рідні сторони лемківським родинам бажано багатого, щасливого, здорового життя і високого натурального приросту для відродження Лемківщини.

Євген Бочньович

Українська Православна парафія у Вроцлаві

Вже два роки (від червня 2001 року) існує у Вроцлаві Православна парафія св. Петра Могили, митрополита київського і галицького.

Має гуртувати православних українців, коріння яких з південного Підляшшя, Холмщини, Надсяння та Лемківщини, але також і православних українців з України, котрих у Вроцлаві щораз більше. В неділю 17 червня 2001 року о 9.00 год., з благословення Владика Єремії, Архієпископа Вроцлавського і Щецінського, у церкві св. Кирила і Мефодія, о. митрат Євген Цебульський відслужив Святу Літургію церковно-слов'янською мовою з українською вимовою, з проповіддю, читанням Апостола і Євангелієм - літературною українською м о в о ю . Чому це така виняткова подія? Вже в 1947 році почали творитися на Долішній Сілезії поодинокі, головню сільські, лемківські парафії, а в 1951 році утворено окрему Вроцлавсько-Щецінську Єпархію.

У більшості цих парафій Богослужіння відбувалися в галицькій традиції з проповіддю живою мовою — найчастіше на лемківській говірці. Але у Вроцлаві потреба Богослужінь рідною мовою і в рідній традиції не здійснювалася протягом довгих років. Це дивує, бо саме тут лемки-українці Долішньої Сілезії приїздили вчитися, тут — наша інтелігенція, яку можна зустріти в університеті, середніх та початкових школах

До 1962 р. в церкві при вул. Домбровського кілька разів у році відправлялися Богослужіння у рідній традиції. Були також безуспішні спроби відправи українських Богослужінь в Кафедральному Соборі при вул. св. Миколи в 1967 році. Збереглися також документи, в яких говориться про те, що церква "на П'яску" (при вул. св. Ядвіги) мала бути призначена в 60-х роках на українські Богослужіння, але цього, з приводу різних перешкод, також не здійснено. Можливо, що і зовнішні фактори мали на це вплив. На початку 90-х рр., на хвилі політичної відлиги, група лемківської молоді підняла таку спробу — але це також не вдалося.

Скільки людей, відірваних від свого обряду, рідної мови, відійшло від Церкви —

цього не знаємо. Тільки на основі інформацій про кількість вірних у 60-70-х рр. Та сьогодні, можемо припускати, що втратили ми сотні родин у самому тільки Вроцлаві. Можна це сьогодні пояснювати натуральною, поступаючою асиміляцією, але тільки частинно, тому, що в 50-х рр. наша суспільнота не мала права вибору. Була стимульована державою антиукраїнська атмосфера. В багатьох православних осередках (часто саме в великих осередках) не можна було плекати української православної церковної традиції. Це довело до того, що наші брати греко-католики спостерігають нас як "москалів", а делікатніше кажучи, як національно менш свідомий елемент. Такі епітети було часто чути щодо православних братів лемків-українців, не рідко поділених у цій самій родині. Очевидно правда є по середині. Треба сказати щиро, що не всі священики нашої Церкви сприяли національній свідомості, тому, що самі часто були несвідомими. На оборону цієї складної ситуації треба сказати, що православні парафії є часто багатонаціональні: лемки, білоруси, українці з Холмщини — дуже часто російського, білоруського походження і щораз частіше також лемківського-українського походження.

Є також небезпечна тенденція представляти Православ'я у Польщі як польську церкву православну, яка має свою окрему історію, і, яка ніби незалежно від київської метрополії і від її традиції творилася. Деякі цим способом хочуть оправдати свої погляди, а також діяння проти рідної традиції. Таким спосом наслідки акції "Вісла" діяли і діють до сьогодні, 55 років після депортації.

Нова українська парафія — це громада невелика, ледь близько 15 вірних, але ці люди багато чого роблять. Перше храмове свято відслужено 11 травня разом з польськомовною парафією, яка в цьому храмі існує вже 27 років. На наше свято прибув Архієпископ Вроцлавський і Щецінський Єремія, а також Архієпископ Перемиський і Новосанчівський Адам. Вже два рази мали ми радість спільно переживати Свят-Вечір, організуючи Вечерю в скромному прицерковному приміщенні.

У наших заходах дуже допомагає нам о. парох митрат Євген Цебульський і отець диякон Григорій Цебульський. Завжди

відчуваємо підтримку від сторони Їмості Арлетти та Анни Цебульської. Зустрічаємось на спільних "Куттях" у домівці ОУП. Нашим прихильником є Голова ЩУП, пан Ігор Саломон. Вже другий рік представники хору нашої парафії на Шевченківських вечорах у домівці ОУП співають пісні до Великого Кобзаря. Бажаємо собі, щоб нам вдалося також співорганізувати фестиваль "Віва Україна". Поки що бере у цьому активну участь греко-католицька громада, організуючи концерти в своїй церкві. Видаємо в невеликому тиражу (20 примірників) україномовний "Парафіяльний Вісник", у якому, крім парафіяльної хроніки, друкуємо статті з історії української церкви, життя святих, рідної історії.

У жовтні 2002 року Владика Єремія призначив на вікарного священика отця Миколу Петрівського. 15 грудня 2002 року наша парафія відсвяткувала 55-у річницю акції "Вісла". Відправлено парастас і просительний молебень за вмерлих і замучених внаслідок депортації. Владика Єремія посвятив пропам'ятну таблицю, уміщену у притворі нашої церкви, присвячену:

"Вигнаним з рідних земель у 55 річницю акції "Вісла".

Хай оця таблиця нагадує, хто ми, звідки і для чого наших батьків насильно сюди пригнали.

Однак не все так добре. На жаль, нас дуже мало. Крім заангажованих з церковного комітету, немає більше охочих співати в хорі і влучатися в парафіяльну діяльність. З другого боку знаємо, що приїжджає до Вроцлава вчитися молодь з довколїшніх лемківських парафій, а також самої Лемківщини. Оця молодь приходиться на Службу Божу до церкви, хоча у нашій парафії їх не видно.

Є тепер можливість молитися в трьох православних парафіях у Вроцлаві: в Соборі російською мовою, в Парафії св. Кирила і Мефодія на польській мові (не тільки проповідь, а майже ціле Богослуження) і в Парафії св. Петра Могилы, де Літургія є церковно-слов'янською мовою і частинно українською. Проповідь, Євангеліє і Апостол також є українською мовою. Історія нашого церковного і національного існування вчить, що ніхто нам не дасть цього, що потребуємо. Ніхто також не напише нам нашої справжньої історії. Тому

це, що є істиною повинно бути нами зберігане і плекане, як найдорожчий скарб. Тим скарбом є також наша рідна церква з рідною мовою, сперта на рідній традиції. Так повинно бути, а чому так не є?

Ярослав Артимович

З ЖИТТЯ Об'єднання Лемків Канади

В неділю 13-го квітня 2003 року відбулись 37 Загальні збори 1-го Відділу ОЛК в Торонті. На збори прибули члени, які понад 40 літ тому заснували цю організацію, як і ці що вперше на цих зборах вступали в ряди організації.

Збори відкрив довголітній голова 1-го Відділу ОЛК, заслужений член організації Теодор Колос. Збори проводила президія під головуванням голови Крайової Управи ОЛК Андрія Ротка.

Зібрані заслухали звіти Управи, а опісля розвинулась оживлена дискусія над звітами, в якій головне місце займала турбота про відродження Лемківщини. З огляду на розсіяння лемків по цілому світі потрібна є мобілізація всіх лемківських організацій в цілі відродження цієї гілки українського народу.

Члени відділу закликають центральні органи Світової Федерації українських лемківських об'єднань взяти ініціативу й накреслити чіткі, конкретні дії та завдання для світового лемківства. Треба присвятити більше часу на розв'язку наболїлих справ і на пошуки нових ідей. Є в нашій громаді науково підготовані одиниці, з великим досвідом та стажем в суспільній праці, які вміють знайти нові розв'язання. Треба до них звернутись від імені Федерації та попросити про ідеї конкретних розв'язань конкретних проблем.

37-мі Загальні збори вибрали нову управу 1-го Відділу ОЛК у складі: Павло Лопата - голова, Роман Колос - заступник голови, Дмитро Чабан - фінансовий референт, Максим Маслей - секретар, Микола Марин - референт до КУК, Євген Ладна та Іван Бохневич - члени управи. Контрольну Комісію очолив Теодор Колос, а її членами обрано Еміля Баюса та Петра Лопату. Бажаємо новій управі багато успіхів в праці на нелегкій лемківській ниві.

Максим Маслей

26 Літ Діяльності Фундації Дослідження Лемківщини в Америці

Наприкінці 1976 року, з ініціативи д-ра Івана Гвозди, тодішнього голови Світової Федерації Лемків та завдяки старанням голови Крайової Управи Організації Оборони Лемківщини Мирона Миця, була покликана до життя Фундація Дослідження Лемківщини в Америці. 17-го грудня 1976 року при допомозі адвокатської фірми Фліс-Лозинський до уряду штату Нью-Йорк було внесено заяву про створення інкорпорації під назвою Фундація Дослідження Лемківщини, яку підписало 5 її засновників: Дмитро Барна, Михайло Шашкевич, Микола Грицков'ян, Мирон Мицьо й Петро Гарайда. В склад першої Ради Директорів ввійшли: Дмитро Барна, Михайло Шашкевич, Микола Грицков'ян, Юліян Котляр, Іван Блиха, Іван Полянський, Михайло Фарбанец, Мирон Мицьо, д-р. Іван Гвозда, Василь Майкович і Петро Гарайда.

І так, 10-го лютого 1977 року, ФДЛ була офіційно зареєстрована, а 12-го березня цього ж року відбулися перші засновні збори, де було вибрано Раду Директорів, котру очолив Мирон Мицьо.

Після цього розпочато заходи про звільнення від державного оподаткування, які увінчалися успіхом 14 серпня 1981 року, коли ФДЛ одержала Tax Exempt Status under Section 501 (c) (3) of IRS Code.

Основними завданнями ФДЛ є:

1.Зберігати ідентичність, культурне надбання і традиції лемків і Лемківщини, як невід'ємної частини України (по обох сторонах Карпат).

2.Забезпечувати фінансово й морально науковців, чи студентів, які досліджують проблеми Лемківщини або спеціалізуються в ділянках, що посередньо чи безпосередньо, відносяться до лемкознавства, як також інституції, які сприяють науковим дослідженням, публікують і розповсюджують публікації вищезгаданих напрямків.

3.Для забезпечення виконавства прийнятих завдань — організувати збірки фондів у формі готівки, нерухомого й рухомого майна та приймати допомогу у формі дарунків, посмертних дарів і т.п.

Від часу заснування ФДЛ минуло 26 літ. Багато доброї роботи було здійснено. Завдяки тим, хто створив її, Фундація видала багато матеріалів

про Лемківщину.

За час головування п. Мирона Миця ФДЛ видала й фінансувала:

- Книгу Антона Вариводи *"Дерев'яна Архітектура українських Карпат"*;

- Трете, четверте й п'яте число *"Анналів Лемківщини"*, під редакцією д-р Івана Гвозди, який виконував цю працю без нагороди;

- Наукову працю Тадеуша і Малгожати Лопаткевичів *"Мала сакральна архітектура на Лемківщині"*;

- Журнал-квартирник *"Лемківщина"*, який почав появлятися з останнього кварталу 1979 року. (З початком 1993 року видавництво журналу *"Лемківщина"* ФДЛ передано крайовій Управі ООЛ.);

- ФДЛ перевидала літературні та інші праці з лемківською тематикою.

На адресу Г-ва *"Лемківщина"* в Україні безкоштовно вислано майже тону видань.

Від 20-го листопада 1993 року головою ФДЛ став Володимир Кікта й за його головування до 12-го листопада 2000 року, ФДЛ спонсорувала:

- *"Пропамятну Книгу 1947 рік"*, яку редагував Богдан Гук у Польщі;

- *"Акція „Вісла"*, автор - д-р Євген Місило, переклад з польської мови, яку видало Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові;

- *"Різьбярство Лемківщини"*, автор - Роман Одрехівський, книга видана у Львові;

- Також підписано умову з Комп'юторпрінт про видання *"Анналів Лемківщини. Число VI"*.

Від 12-го листопада 2000 року головою стає Стефан Гованський, за його головування до 2-го березня 2003 року ФДЛ:

- Завершила видання книги *"Аннали Лемківщини. Число VI"*, до якої матеріали про акцію *"Вісла"* упорядила Марія Дупляк;

- Спонсорувала книгу *"Наша Лемківщина"* — вірші й поезії, автор Василь Хомик, яка знаходиться в друку у Львові й буде видана літом цього року.

- В плані є спонсорувати видання книги *"Трагедія Лемківщини"*, матеріали якої мають наукову та історичну вартість, автор - д-р Галина Щерба зі Львова. Також автор книги *"Різьбярство Лемківщини"*, д-р Роман Одрехівський зі Львова звернувся до ФДЛ з проханням допомогти видати його нову книгу *"Сакральна різьба Галичини"*.

Дальше в плані є перекласти деякі видання на англійську мову й перевидати їх, щоб поширити круг читачів, тобто студентів та науковців в університетах.

Також ФДЛ готує створення в Інтернеті власної сторінки, де можна розмістити багато матеріалів обома мовами - українською та

англійською.

В неділю 2-го березня 2003 року в Українській Централі при 240 Гоуп Авеню в Пасейку, Нью-Джерзі, відбулися X-ті Загальні Збори Фундації Дослідження Лемківщини, на яких вибрано нові органи ФДЛ на нову каденцію: Головою переобрано mgr. інж. Стефана Гованського. Зенон Галькович - перший заступник голови, Іван Гресь - 2-ий заступник голови, Анна Войтович - секретар, Василь Гаргай - фінансовий та адміністративний референт. До Ради директорів: Зенон Войтович. В склад управи ввійшли: Юліян Котляр, Іван Сорока, Юрій Ковальчик, Петро Гарайда, Іван Васічко, Марія Дупляк, Іван Завада. До Наукової Ради: д-р Іван Гвозда, mgr. Катерина Мицьо, ред. mgr Микола Дупляк, mgr. Діяна Гованська, mgr. Андрій Хомик. Контрольна Комісія: Стефан Косцьолек - голова, Петро Русинко і Стефан Малиняк - члени. Почесний Голова - Мирон Мицьо.

Фундація Дослідження зробила багато, але не спиняється на досягнутому. Зараз ще є нагода зібрати матеріали, пов'язані з Явожно і акцією "Вісла" та загальною з тематикою Лемківщини, бо з кожним роком меншає й меншає кількість тих, що пережили й пам'ятають ці події. Нам слід підтримувати молодих науковців, зацікавлених цими справами.

Щоби далі продовжувати цю працю й видавничу діяльність, потребуємо фондів. Фундація Дослідження Лемківщини звертається до всіх українців доброї волі, а особливо вихідців з Лемківщини та їхніх нащадків:

- просимо підтримати Фундацію своїми щедрими пожертвами, допомогти їй продовжувати цю корисну працю для нашої Батьківщини.

Всі пожертви на Фундацію Дослідження Лемківщини є звільнені від державного податку.

Пожертви і замовлення слід висилати на таку адресу:

The Lemko Research Foundation, Inc.
C/o William Harhaj — Treasurer
87 Williard Street
Garfield, NJ 07027

Фундація Дослідження Лемківщини далі збирає матеріали й документи, які пов'язані з тематикою Лемківщини, тобто її традиції, культура, пісні, історія та Явожно і акція "Вісла" (включно зі знімками та споминами окремих людей), котрі просимо присилати на адресу:

The Lemko Research Foundation, Inc.
C/o Steven Howansky — president
43 Wilton Woods Rd
Wilton, CT 06897-1121
tel. (203) 762-5912
email: LemkoResearchFdn@aol.com

Стефан Гованський — голова ФДЛ

Лемки Києва

Чоловічий вокальний гурт "Лемки Києва" було засновано у травні місяці 2001 року за ініціативи і активної участі тодішнього Голови Товариства "Лемківщина" у Києві пана Миколи Горбала. А у липні того ж року вокальний гурт уже виступав на фестивалі лемківської культури в Ждіні. Колектив досить часто виступає у столиці України на різних вечорах приурочених пам'яті видатних людей, ювілеїв, на лемківських зустрічах. У 2002 р. брав участь в урочистому концерті на Майдані Незалежності в Києві з нагоди III Конгресу СФУЛО. Митецький гурт "Лемки Києва" значною мірою привертає увагу громадськості до лемківської культури та проблеми Лемківщини загалом. Художнім керівником ансамблю є Мирослав Цуприк. Гурт складається з 10 осіб. Переважно усі учасники мають професійну музичну освіту.

На даний час колектив працює над поповненням репертуару лемківської народної пісні та авторських лемківських пісень.

Підготував Мирослав Цуприк

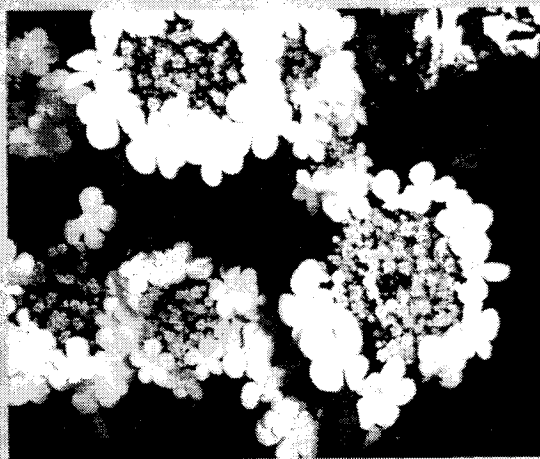
Росла би я росла

Ох! якби я винко пива, добре їва,
Довго спава — не робива...
Росла би я росла, росла би я росла...
Росла би я росла, як у полі сосна!
Якби мамка мі казали, люде хтіли,
Нянько дали, дозволили...
Пішва би я пішва, пішва би я пішва...
Пішва би я пішва, замуж би я пішва!
Крашні бим ся приберава, рихтувава,
Танцювава і сьпівава...
І мужа любива, і мужа любива...
І мужа любива, та й шанувава!
На "ВАТРУ" би-зме ходили
І діточки приводили ...
В нашому народі, в нашому народі...
В нашому народі культуру ширили!!!
ТКШ — Полянська

Пізна весна на Яворинці

Нихто в селі не знав, чого найвищий хирбет Чершлі зовеся Яворинка, як акурат не биво ту ани єдного явора, лем рідко зеленіли ядлівці і киртави смєречки — до живого обчухрани рогатом худобом. На самій середині того високогірського пасвиска, стоява тандитна колиба, котра в припадку бурії хоронива пастухів пред зливом. В колибі так само пастухи преховували патики, смоляни щапки, жеби в разі зимной слоти не биво клопоту з розпалньом огня. Пастухами переважно били старши шкільни діти, хоц майже все меже нима бив дахто старший. Треба знати, же на Яворинці і інших лісових пасвисках николи не пасли рано, лем пополудни, як діти закінчили науку в школі.

Давно, іщи пред комасациєм, до св. Юрія пасли корови близко села на управних полях і нихто не смотрив своей межди. Але по тим святим кінчилася сваволя-одкривалися лісови пасвиска і кождий мусів вдоволитися лем своїм. По жнивях і викопаню компери - зас пасли, декому ся подабаво аж до зими. Таке биво громадске право і нихто не сьмів тому ся противити. Село биво поділене на рілі (кожда ріля маво свою назву), на котрих газдувало не більше, як 10 газдив (на декотрих 5). Тоти найближши сусіде мали спільни лісови пасвиска, котри ся звали: Пашанивка, Верх, Кошариска, Воритцята, Висак, Бирлів, Бича Покута, Воєнне, Глибоке, Яворинка, Убіч, Пасіки, Заходи, Дів. Крім того били і менши пасвиска, бо майже кождий газда на своїм полі мав даяку парию, яругу, беріг, потик або зас не орав дакотри стаї, бо вірив, же земля, як і человек, повинна час од часу одпочити. На Яворинку весна приходива найпізнійше. Як в селі квітали юж сливки, пахли фіявки, жовтіли по садах гусячки - то на Яворині іщи біліли вельки плахти снігу. Але на св. Юрія і ту зеленіва юж кустриця, синіли зозульки, а ядлівці, колисани легким вітром, курили жовтим пухом. Добри биво видно одгаль горилицку Лемківщину з єй церквами на тлі синіх гір. Прекрасна Країна лемківських Бєскидів — країна яливецьових лісів, жерельной води,

бистрих потоків і крутих доріжок, котри провадили до рідной хижі і в чужий малознаний світ.

Стоїш високо, близко неба, на своїй землий землі — стоїш і дивуєшся красоті сього світа, котрий дарувала ти навсе старинна Русь — історія віків. Мимо волі твої уста шепчут святу молитву, навчену в рідній церкві: "Які величнї дїла Твої, Господи — все премудро сотворив єси". Пред свіжоодновленом колибом весело горит ватра, трискає іскрами, а сивий дим простим комином летит до білой хмарки на синім небі і ворожит добру погоду до вечера. Выпряжени з ярма, зцярани тяжком роботом воли, "косят" молоду траву запорядком — вдоволені, же скінчивася зимова парена січка. Наоколо ватри, на сірих каменях сідят газдове Яворинки і ліново курят глиняни файки. Нигде никому не пильно, а їх міром часу є схід і захід сонця. Бєсідуют о минувших великодніх Святых

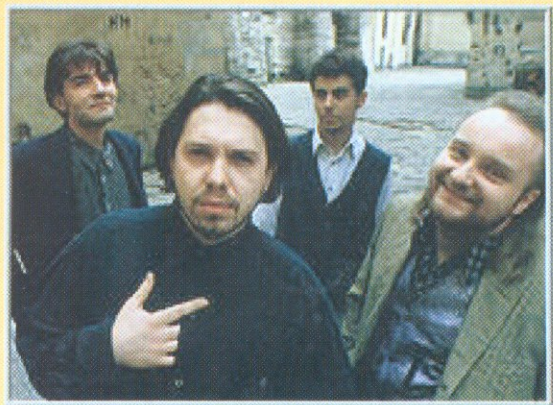
— смачній свяченині і о вшитких знаних і незнаних справах. Хвалєтєся пред собом кїлька котрий кірци посіяв вівса і кїлька оставо му до нового.

- "А ви, куме, посіялисте юж вшитку ярину?" - "Пєвно, жє м посіяв! Знате добрі, жє гнеска мамє св. Юрія, заран юж шкода сїяти — не вродит". Радили довго о хот чим — дивувалися таємниці життя і смерти, котру нихто не збагне, як повідали, хоц би жив і

двараз по сто років. Набожно смотрили на верхи гір, за котрима зас гори, а потим, як чули, безконечна ривнина, котра тошится в нїдрах бурячого моря. Дивувалися який Газда тим вшитким газдує: королі, цисаре? Хто посіяв тот пахняче зїлля, хто посадив тамтот єден квіток в скальній щєрбині? Хто піддиват теплом росом засїяний нима хлїб, хто деригує музиком скверців, співом птахів, хто керує градовом хмаром, трискаючом перунами — но хто?

Розпаловали колиси весело лемківски пастушки ватри, яки горили од Грибова по Пряшів, од Попраду по Сян — "горили високо, до самого неба і любовію єднали вшитких лемків" (в тот час іщи русинів) в цілій автрійській Галичині. Гнески на рідній землі горит лем єдна "Ватра", лем раз до року — але горит! Не дайме їй згаснути.

Семан Мадзєля

„ПЛАЧ ЄРЕМІЇ”

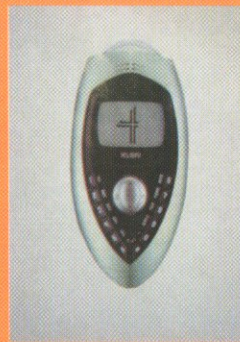
Офіційна група „Плач Єремії” була створена в лютому 1990 року в театрі пісні „Не журись”, але їй найбарше стабільні учасники - Тарас Чубай (гітара, вокаль, музика) и Всеволод Дячишин (бас) грають разом юж од 1984 року (група „Циклон”). А зачинали новий проект гітариста Олег „Білий” Шевченко и перкусиста Мирон Калитовський, гарфістка Аліна Лазоркіна и віолончеліста Олекса Пахолків. За рік, на „Червоній руті” в Запоріжжі „Плач Єремії” зняв третє місце серед рок-виконавців. Записаний в 1993 році перший офіційний альбом групи - „Двері, які насправді є” звільнив їх од оскарження подібности до „Джетро Талл”. „Плач Єремії” визнали найліпшом концептуальном рок-групом року в краю, а на Західній Україні група взагалі є культовою, до чого в значній мірі причинився їх менеджер (од 1986 року) Олександр Богущкий. В тим самим 1993 році в „Плачі Єремії” зас змінився гітариста - Віктора Майського замінив Олександр Мороко (екс-„Воля”), в кінці на соло-гітарі пришло грати самому Чубаю (він скінчив консерваторію, спеціальність - альт), восени 1994 року появився новий перкусиста Олександр Каменецький (екс-„Пам’ятки архітектури”). На початку 1995 року увидів світ другий альбом групи „Най буде все як є”. Завдяки тій плиті літом 1996 року „Плач Єремії” дістав „Золоту Жар-птицю” Таврійських Ігор” як найліпша рок-група України. Музиканти натоміст зачали працювати над награням одразу двох альбомів - „Die grossen zissen” и „Увійди до хати мовчки...”. За рік еднок появився лем еден - „Хата моя” - „Плач...” стратив давну активність. Рік пізніше потішили нас збірником найліпших пісен групи „Добре”. „Плач Єремії” - то сталий гіст нашой Лемківской Ватри в Ждини, має в своїм репертуарі лемківски співанки в нових аранжаціях, наприклад „Кед мі пришла карта”, „Як я спала на сені”.

За матеріалами: vitaly.rivne.com

Sx1- що це є таке ???

Sx1-так називається нова комірка - з телефонної книжки. До найвищого класу комірок належить диктафон, який може награти смішні розмови зі своїми друзями, а також калькулятор. Специфічним елементом в комірці є вбудований одтвачач відео. Для тих, котрі дитина Siemens. Світовий, динамічний, з притисками по боках, з великим висвітлювачем. Відрізняється тим, що має величезну пам’ять!! аж - 24МВ для люблячих слухати музику - одтвачач MP3, радіо УКФ і ультрановочасний кольоровий висвітлювач - який висвітлює 65 тис. барв!! а також має понад 176 тис. піксель, що в жодній комірці немає таких можливостей!!! То ще й не все!! незвичайна комірка має вбудований фотоапарат, фото осіб можна поєднати з номерами люблять ігри Sx1, дозволяє грати в більшість ігор, призначених для платформ Серіес 60 або Ява.

Батарейки дають можливість працювати 400 годин, в чуйному стані - майже 17 днів, що це значить? не мусиш ладувати комірки!!! Стільки елементів є в цій комірці, а важить так небагато - 110 грамів. Згідно з обіцянками Siemens, Sx1 має коштувати коло 500 євро, на наше: десь понад 2000 зл. Але мріяти завжди можна. Щоб її взяти до руки, мусимо трошки почекаати, поки з’явиться в магазинах.

Sx1 має коштувати коло 500 євро, на наше: десь понад 2000 зл. Але мріяти завжди можна. Щоб її взяти до руки, мусимо трошки почекаати, поки з’явиться в магазинах.

Джампрези

Джампрези

"Ослав'яни" юж 30 — х років творят нашу лемківську сцену.

Діти з Гладишова "кстили" тим разом вільхівчан.

Лем без "голубци", Мажено.

Моя мама найдорожша, найгарця на світі!

В місяці маю традиційні святкуємо День Мами. То свято нашої рідної матери земскої і свято небесної — Матери Божої. Діти і молодь Горлицчини тіж приготували для своїх мам маленьки несподіванки. Свята Мами в Гладишові і в Горлицях одбивалися в церквах, бо діти ходят часто до ріжних шкіл, а церква лучит вшитких, ту можут видіти виступ не лем мамі, а і няньове, і сусіде.

Горлицьки діти витают своїх мам.

Кермеш в Вільхівці

- А де тот Вільхівец? А далеко іщи? - питали діти. Виділи Крампну, Поляни, а хотіли дале і дале, на Кермеш. Ту люди не жменька і авт більше, як на краківским ронді. Прикотилися велики з ансамблями вистроєними, і маленьки з фоторепортерами, журналістами. Але як ту приплинули сотки гости з-під Ветлини, з-під Висовой - тоти верхи вільхівски, без 50 років висамотнени, юж давно такой хмари своїх діти не виділи. Отець Валявка з вірними задбали о богатий репертуар програми: виступили „Ослав'яни“, „Карічка“, „Древутия“, „Оркестра св. Миколая“, „Ластівки з Гладишова“, „Веретено“ і інші ансамблі, яки задоволили празничан до краю. Вистави, ремесло, касети і всюдисуца велика потреба познатися в нашим лемківским морі культури, мови, обрядів.

- Спеціяльні приїхала-м з Тих, - пояснила Рената Габло, конферансьєрка, - бо як до своїх не приїхати! Тож кавальчик, домів все близко.

Гусьлями направи чарус артистка з

„Góralu! Czy ci n

Йола Чухта і Катерина Кашак. Юстинка і

але і вшитким паням, котри били в церквях з маленьких діти. Слези блистели на очах мамі.

Горлицьки діти і молодеж з гімназії тіж приготували для своїх мам маленьки несподіванки. Юстинка Хом'як має лем 3 рочки, але виступует багачим на свій спосіб, жичили свій едичий любови. Учень гімназії Мірек Дзюбина за часом в школі навчилися таких довгих віршів, запам'ятав. Приготувати програм помогла сестра пришикувала тіж чуд

Бортне витало гости

А тиждень пізніше по Вільхівці збрало лемків на спотканя з традиціом і рідном культуром Бортне. Гости могли одвідати забиткову греко-католицьку церкву. Пан Осиф Мадзік - сий опікун - оповідав гісторію храму, його долі і недолі. Особливостюм церкви сут кольорови назовни бані, барз рідко спотикани. Ту тіж містится давна знимка і двери неіснуючої юж церкви в Незнайовій. Можна било тіж почути о знаним композиторі XVIII ст. Дмитрі Бортнянским. Згідні з джерелами науковими його родиче (а за іншими і він сам) походят власні з Бортного, што підтверджат прийняте композитором псевдо артистичне (правдиве назвиско - Шкурат). Гости свята могли тіж оглянути виставу праць маляра Т. Кузяка.

А на сцені било весело і співучо. Виступали діти з Санковой, Бортного, „Веретено“ з Лося, чарувала вшитких прекрасним співом Юлія Дошна. А як сонце зачалося хилити - обудив вечерний спокій виступ „Серенчи“, котра до білого рана бавила молодеж.

(В)

„Веретено“ между церковцями в Бортнім.

Иконостас церкви в Бортнім.

ду не зъял
„Веретена“.

е wstyd?”

ля Хом'як. Паулінка Геряк, Анета Марчак і Марися Вірхняньска.

ви, котри юж (або ищи) не маюти таких

иці

готували для своїх мам свято. Найстарші иди тіж таки, котри ищи не ходят навет і Михась Сокач, а наймолодша - Олюся рз одважні і охочо. І старши, і молодши, ній, найдорожчій мамі радости, щастя і співав соло пісню „Виростеш ти, сину“, Божей, а дівчатка з 1-3 класів початкової же, певні, не каждый дорослий би а нам сестра Моніка, яка вчить діти і дови букети для мам.

Гладишів

В Гладишові учни початкової школи, яки вчатся української мови показали свій святочний програм напочатку по Службі в церкви греко-католицькій, а за годинку по Службі в церкви православної. Мушу повісти, же деяким мамам певні ся барз подабало, бо оглядали виступ аж два рази. Діти, котри виступлювали, походят не лем з Гладишова, а і з сусідних сіл – Ждини, Конечной, Регетьова. На луках зберали квіти, малювали и підписували свої власни картки для мам. В гардих лемківських строях жичили мамам вшиткого, што найліпше, обіщували добрі ся вчити, мамі во вшитким помагати, співали весели співанки, а на конец - до пісні „Рідна мати моя“ дарували коханим мамам квіти і не лем своїм мамам,

Усміхаються мамі в Гладишові.

Для дітей

а у

і п

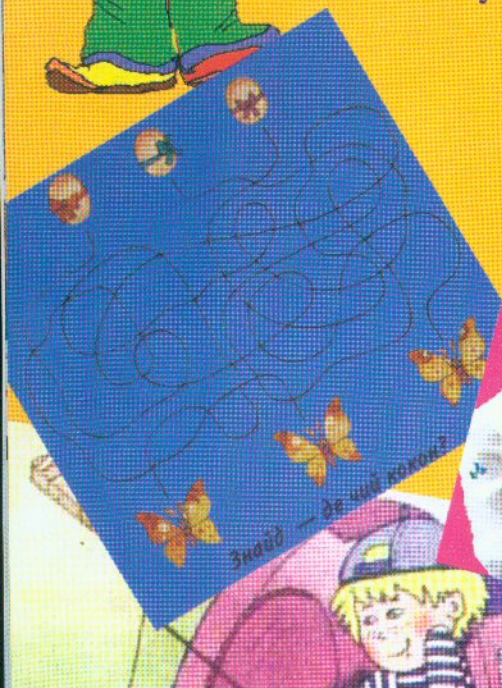

Што хочут повісти
нам клауни?

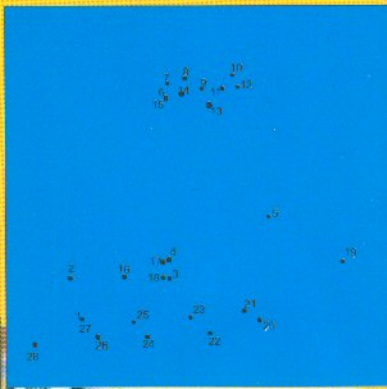
Пришла цюблена пора року вшитких діти,
скінчилися занятя в шкoлі і маме - канікули
(вакації)!!! Што можна робити на канікулах?
Посмот уважні на рисунок на долі сторінки.
Чим займаються діти? А што ти любиш
робити на канікулах - напиш нам о тім!

Жеби ся довідати, де кожного року на канікулах їздит Марися,
розв'яж математични заданя.

- 4 + 5 = А
- 1 + 3 - 2 = Е
- 20 - 8 = Т
- 4 + 8 + 2 = А
- 8 - 3 = І
- 3 + 3 = В
- 10 + 1 = А
- 10 - 9 = Л
- 4 - 1 = М
- 5 + 2 = С
- 10 - 9 + 7 = К
- 2 + 2 = К
- 7 + 3 + 3 = Р

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

1. З С - косит травичку,
в поли, коло річки.
С на З зміньте, малята,
Буде враз она рогата.

3. З К - я брикам і іржу.
З Т - за кождим я ходжу.

2. З Ш - я сіра і маленька,
З С - широка, округленька.
Першу киця може з'їсти,
В другій - зроблю мамі тісто.

Што то є?

Слова-загадки, котри ся ріжнят лем едном літером,
так як „ліс” - „лис”, „піч” - „річ”. Підповід до едной
загадки сховалася на тій сторoні.

Так можна легко ся навчати
малювати ластівочку

Одповіді просімo прислати на адрес редакції.

Використано матеріали з журналу "Барвінок".

Трагедія жінок в час акції "Вісла"

Тяжко згадати пережиту трагедію жінок в Осьвенцімі, коли депортовано українців з Лемківщини в 1947 р. на західні землі Польщі.

Один транспорт, про який хочу згадати, складався з понад 60 вагонів, в яких везли насильно виселених людей з Лемківщини (разом з худобою).

Дуже довгий постій був на станції Осьвенцім. Там умундуровані функціонери переходили по вагонах та забирали з собою всіх вагітних жінок до спеціальної купелі, ніби то "здоровотної". Впускали до лазні по кільканадцять жінок і струмом води обливано їх на перемін то дуже гарячою водою, то знову дуже зимною водою. На кінець наказано їм під великою загрозою не говорити про цей інцидент нікому і ніколи. Внаслідок цього пізніше родилися дуже нервові - хворі діти.

Такий болючий, санітарний стрес пережили вагітні жінки та їх ще ненароджені діти в дорозі під час акції "Вісла", що дуже негативно відбилася на здоров'ї та психіці матерів та дітей.

Покривджена
(наочний свідок)

Знищена зоря

Українська вчительська семінарія повстала в горах Карпатах посеред перекарасної країни, званої Лемківщиною, в курорті Криниця. Першими кандидатами до семінарії були сини й дочки спокійних, добродушних, зичливих і працьовитих лемківських родин, які жили в селах поблизу Криниці. У січні 1940 р. невелика група учнів замешкала в пансіонаті "Мева" і невдовзі число молоді зросло, що стало причиною перенесення її до більшого будинку - "Ренесанс", котрий хвильово сповняв ролу бурси. Ученив прибувало щораз більше, й бурса не могла всіх помістити. У січні 1941 р. третій вже раз переселено всіх хлопці до відповідної, зі всіма вигодами, бурси "Колонія". Цей будинок становив справжню бурсу. Дівчата замешкали у віллях: "Ренесанс" і "Седіско". Школа знаходилася у віллі "Світ" і була віддалена від бурс 0,5 - 1,2 км. В бурсах

проводилось культурне й дисципліноване життя. Бурсою "Колонією" опікувався проф. О. Дачкевич.

УВС в Криниці з директором Омеляном Цісіком мала високий рівень, а десятки абсолювентів Семінарії отримали професійну підготовку для виховання й навчання дітей в школах, на яких Лемківщина з нетерпеливістю чекала.

Молодь, як я вже згадував, походила в більшості з лемківських родин, що мешкали в селах біля Криниці, Мушини, Нового Санча, Грибова та Сянока (80%), Ярослав, Перемишля та східної Галичини і Холмщини (20%).

По 20 роках насильної полонізації з'явилася велика потреба вчительських кадр і завдяки УВС це почало реалізуватися. Можна сказати "Для лемків засвітила зоря". Такого світла до того часу на Лемківщині ще не було, бо не було подібної школи. Шкода тільки, що нововивчених вчителів спіткали різні нещасливі дороги. Частина з них в 1945 році враз родинами виїхала на Україну, частина боролася проти насильного виселення та за Незалежну Україну і вона найбільше постраждала. Інших також з родинами в 1947 р. спіткала велика трагедія - примусове вигнання акцією "Вісла" і розкинення їх по всіх "одзисканих землях". Всіх семінаристів затримували під час депортації й відсилали до концтабору Явожно.

З того бачимо, як тяжко потерпіла Лемківщина, відібрано їй не тільки ліси, поля, гори, хати, церкви, школи, доми культури, а також інтелігенцію, цілу культуру разом з народом. УВС в Криниці - "Зоря Лемківщини" зістала знищена тоталітарно-комуністичною владою Польщі.

З великим жалем споминаю всіх учнів мого курсу нашої школи, коли оповідаю частину історії дуже важливого лемківського шкільництва в ті воснні часи, коли я був семінаристом від початку до кінця такого короткого існування школи (лише 4 роки), а дорога для мене Лемківщина не змогла цим скористатися. Шкода, велика шкода!

Треба сказати, що УВС в Криниці була вільна від якої-небудь ідеологічно-націоналістичної партії чи коляборанства, лише захищала дух патріотизму.

Євген Бочньович

Презераме стари фотографії ...

УКРАЇНСЬКА ВЧИТЕЛЬСЬКА СЕМІНАРІЯ В КРИНИЦІ

■ Прогулянка на горі Яворині семінаристів із вчителями та директором Омеляном Цісиком на закінчення навчального року 1943/44.

■ Бурса-інтернат
"Колонія".
Зараз Пансіонат
Спілки Вчителів.

■ IV курси "А" та "Б" УВС
в Криниці з опікуном -
професором Остапом
Смулкою, 10.06.1943 р.

■ II курс семінаристів УВС
в Криниці перед уроком
руханки в 1942 році.

Усі фотографії з приватної колекції Євгена Бочківича

... i стари документи.

a a w

Do
Ob. Ministra Spraw Wewnętrznych
Warszawa, 1948.

II

Michała i Jana Kopców
zamieszkałych we wsi -
Begucice, pow Wołów, Dolny Śląsk.

P O D A N I E.

MINISTERSTWO
ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Otrzymała dnia 6. IX 48
Nr. J. P. 3122/48

My niżej podpisani obywatele Państwa Polskiego, zwracamy się z uprzejmą prośbą o Łaskawe udzielenie nam zezwolenia na prawo powrotu do swych rodzinnych stron, to jest do powiatu Nowy Sącz-Wojew. Krakowskiego, wraz ze swymi rodzinami oraz z posiadany m majątkiem żywym i martwym, który ześmy tutaj ze sobą przywieźli. Prośbę naszą motywujemy tym, że w miesiącu czerwcu 1947 roku zostaliśmy przymusowo wysiedleni z pasa pogranicznego powiatu Nowy Sącz do obecnego naszego miejsca pobytu, to jest do wsi Begucice, powiatu Wołów, na Dolnym Śląsku. U siebie pozostawiliśmy tak budynki mieszkalne jako też i gospodarstwo w dobrym stanie, tutaj zaś przydzielone nam zniszczone i prawie nie nadające się do użytku. Następnie myśmy byli nauczeni pracować na polach górzystych, do czego zupełności nadawał się posiadany przez nas żywy inwentarz. Obecnie mamy pracować na ziemiach gliniasto piaszczystych, do czego nie mamy tak narzędzi rolniczych jako też i nasze małe konie i krowy zupełnie się do tego nie nadają. Poza tym całe nasze rodziny chorują, a przeważnie dzieci którym to tutaj szary klimat się nie nadaje. My jako lojalni obywatele Państwa Polskiego czujemy się tym mocno pokrzywdzeni i uważamy że nasza Polska Ojczyzna wymaga tego, ażebyśmy tutaj marnie mieli zginąć, kiedy w swych rodzinnych stronach możemy być więcej użytecznymi i swą pracą możemy przyczynić się do dobrobytu ogólnego. Z uwagi na powyższe raz jeszcze gorąco prosimy o Łaskawe uwzględnienie naszej prośby i udzielenie nam zezwolenia na prawo powrotu do naszych rodzinnych stron oraz niżej zapożyczonym osobom, a to:

- 1) Kopczy Janowi wraz z żoną Rozalią, ojcem Kopczy Grzegorzem oraz matką Kopcza Teodorą.
- 2) Kopczy Michałowi, z żoną Perską.
- 3) Jedynak Dymitrowi z żoną Eudokiją i synami Janem lat 5. i Piotrem lat 2.
- 4) Hejniak Teodorowi z żoną Marią i synami Michałem lat 13. i Andrzejem lat 10.

W oczekiwaniu przychylniej decyzji kreśliśmy się:

Begucice, dnia 6. IX. 1948 roku

Michał Kopca
Jana Kopca
Jedynak Dymitr

■ Документ з Архіву „Кичери”

Дві війни я пережила

(продовження)

В літі німці напали на Росію. Уж ся зачали бити, як наши хлопці пішли до війська. Ганчов'янів взяли осмох, а устянів не знам тілко.

Як уж пришла війна ближе нас, то ся здавало, же ся земля переверне — так били єдни і други. Через тото село, де ми били, то німецки війська не ішли, лем руски, то там ся не били. Лем аероплани, ой як ся били, падали і німецки, і руски. Билися через день деси наоколо нас. Люде полишали роботу в полю, пришли додому. Каждый думав, же треба втікати. Лахи і перини поховали, а сами ждали, што буде дале. На ніч майже всі пішли деси.

Од нас тіж втекли, лем я зостала з дітином і псом. І в сусідстві полька зостала, то ми собі сідили, а пес нас вартував. Пес бив барз злий. Я повідам, же як ту буде дахто ішов, то найперше пес скочит до него, а ми будеме втікати.

Час бив літній, ніч коротка, зишла прудко, спокійно, не било ся чого бояти.

Війна посунулася дале на схід. В селі зараз настав інший порядок. Колгосп ся покавальчикував. Пришли українці з другого села: поділили зерно, компери, статок забрали німці, кури, качки розобрали люде.

І так зачали газдувати осібне (...). Пак било позволено, же хто хоче, то може вернутися додому. Так чимскорше-зме молотили, бо треба било не лем на ідло. Треба било коней і воза, а откаль взяти гроши на то? Люде продавали зерно, компери і так купували даки конята і вози. Ми хотіли додому зайти пока снігу ніт. Котри мали іти, то купили по пару кони і вози. Вибрали-зме ся в дорогу в Різдяним пості. Дали нам якись папері, жеби нас перепустили спокійно і в дорозі помагали. Ми доставали і місце ночувати. Так ми виіхали з Тернопольщини назад в свої гори. Вози поробили барз велики і довги, набрали зерна, скільки ся могло помістити. Вози били понакривани шатрами, подобно, як оваски цигане іздят. Під шатра іщи дали-сме перин і дітей, а сами коло возів ідеме. Пришли-сме на друге село, а там таке болото на дорозі, што ся виділо же не перейдеме. Таке ся стало одному газдови, віз застряг в болото, што 4 коні не витягли. Він зостав там, а ми, 5 возів, поіхали дальше, бо не било уж ниякой ради його витягнути. Першу ніч зме ішли цілу, а пак по пару ночах ми могли переночувати. Пока ми ішли через

Україну, то нас ночували і істи на вечерю давали. Але як уж сме пришли ближе Горлиц, то не било такого, жеб нас переночувал. Треба било ідти цілу ніч. Ми были в дорозі 10 дни, ноги так боліли, што аж попухли, били таки вітри, што піском так гнало по дорогах, як снігом. Юж свитало як ми пришли до Горлиц, але ішли-зме дальше, жеби як найпрудше додому зайти. В Лосю отпочали-зме у одного газди, там нас погостили і дітям дали молока, Загріли-зме ся, тай зас дале ідеме. Пришли сме до свого села, ту поросходилися каждый к своей хижи, Придеме на подвірце, а ту люде ся так сходят, што би нас видіти і поговорити. В нашій хижі мешкав один газда, такой сусід, Михав Онуцак, бо поле мал коло нашой хижи. Они барз неради били з нашого повороту. Люде ся витают, каждый ся звідує, ци нам добри било. Ми одповідаме, же добри. - Та чого сте пришли, кед вам добри било? Хоц ми на ничие не пришли, лем каждый до своей хижи, но ми їм пришли на заваду. Нашлися і таки, што пішли на постерунок німцам на нас скаржити, жеби нас забрали. Били-зме дома один день і дві ночи, а на другий день приходит шовтис Гнат Гарагуз зо січовиками. Всіх нас посписували і до Устя на поліцію запровадили, лем маленьки діти дома оставили. Пришли-зме на поліцію, там штоси пописали і кажут на вози сідати, же поїдеме до Горлиц. Приїхали-зме до Горлиц і просто з нами до арешту. Там било немало людей, посідали-зме на підлогу. Кто мав дакий кавалец хліба, то їв. І так змучени-зме дорогом поснули, хто люг, а хто на сідячи. Рано дали сніданя, скибочку хліба і кави. На полудне принесли в тафли, як коровам, листя капусти разом с комперями. І так нам давали все за пару дни. Пак нас завідомили, же підеме гет. Кликали нас перед якихси німецких панів. Перше попросили старших, а ми молоді зостали. Каждого ся вивідували з осібна. Потім пустили додому старих, і тих, котры мали діти. Як їх пустили, то пришли під арешт і кричали до нас: "Останьте здорови, бо ми ідеме домів, а вас заберут на роботу до Німец". Як ми то почули, заплакали в голос, а одна дівчина, Анна Корін, шмарила собом на підлогу, і виділося, же ся доб'є, так собом била. Пак кличут нас. Ми każde просимеся додому, але здавалося, же не пустят никого. Нарешті пустили нас дві: Анну Коваль і мене. Она ся випросила, же ма няня старого, а я зас мала 5-річну дитину, і не чую. Як вишли-зме з арешту, то собі руки стисли от радости.

Марія Тима

Архаїзми бесіди русинів

МАРКО - ПАПЛЯ

Жив в селі Марко, якого називали богачом, а справді бив лем троха заможнішим господарюм, мав гарду хижу, любив вшитким, што знав, хочшто¹ оповідати — огваряти і зато прозвали го "Папльом". Приходив щонеділі до церкви, сідав в крилосі і в часі Служби Божой зберав офіру. До церкви приходив в нових гардих черевіках, котри все барз скрипіли, і як тилько зачав зберати офіру вшитки люде знали, же Марко виконує йому призначену повинніст - церковника. Він часто зо священником сперечався, хотів все мати рацію і використати єгомосьця.

Раз йому священник каже: „Вас, Марку, випихають дверями, а ви влазите вікном". А Марко: „Як уважаю, же мам рацію, - не попущу навет вам, єгомосьць".

Коли отець ходив по коляді, заходив обов'язково й до свого церковника Марка з йорданском водом. Одспівав належни тропари, одчитав приказани молитви, свяченом водом покропив хижу, побажав щастя домовникам, роздав їм образки і стоїт.

Марко повідат: - „Сідайте, єгомосьць, погадаме, може нап'єтєся пива?"

„А з охотом нап'юся теплого пива, бо я троха простудився", - каже отець.

„Зачекайте хвильку, єгомосьць, зараз буде, - гварит церковник, - я юж мам готове, тепле". Пішов він до комори, приносить фляшку, добри ньом потряс і дає нештоденному гостю та й повідат: „Отверайте замикаво фляшки". Отець одтикат, а пиво вистриливо, як фонтанна, з фляшки по сціні аж до повали лем на денци² зістало кілька кропель і троха піни. Священик додумався же Марко нароком³ так зробив, але жеби заховатися гречні, перепросив Марка за шкоду і почали продовжувати розмову.

Марко подумав, же єгомосьць дав ся так легко вирихтувати то замислив-си зас використати його і гадат: „Мене барз часто болят плечи, хрящ і крижи, може знате, єгомосьць, даяке лікарство на таку хвороту, а може мате, то мі дайте". Отець подумав, є нагода відвдячитися Маркови за його хитріст і каже: „Таке лікарство напевно є, але треба зачекати до весни. Коли буде рости кропива, назберайте ей так, як на мітлу, і дайте синові най вас тою мітлою добри виб'є по плечах".

Прийшла весна, а Марка іщи більше болят плечи, назберав коприви, зробив з ней мітлу, закликав сина, дав йому копрів'яну мітлу, сам положився на постелі і казався легко бити по плечах. Син, подумав, є нагода вибити няня, бо часто його отець бив і сварив на него, як дашто спсотив⁴. Лем зачав бити, Марко просится: „Легше бий, перестан!" А син іщи з більшом силом лупцує⁵. Марко не витримав, зорвався з постелі, син б'є, де лем попало навет по голові і

повідат: - „Знайте і ви, няню, й пам'ятайте, як то болит, коли мене б'єте. Я пам'ятаю, бо од вас нераз так дистав". Шмарів⁶ мітлом і почав втікати. Няню вхопив мітлу і давай летіти за сином, але його не догнав, бо барз го плечи боліли і пекли, якби оген на ні приложив, а виглядали якби їх обляно горячом водом. І юж не мав сили дигінчити⁷ синка, лем йойкав і проклинав єгомосьця і сина. Так Марко пребідував кілька дни, плечи перестали печи і боліти. Вилікувавсь.

Папля мав тіж товаришів, з котрима часто в понеділки їздив на ярмак до Грибова. Раз в зимовий понеділок поїхав з ним до Грибова сусід Онуфрій, котрий в дорозі частував Марка своїм дуганом і захваляв го, же є дуже міцний. Так сой курили файки, аж доїхали на ринок, там зас скрутили папіроски - затягнулися, коня прив'язали до санок, дали йому їсти сіна і вибралися до жидівського склепу. Марко пішов перший, а за ним Онуфрій. Коли Марко отверав двери до склепу, Онуфрій вложив йому недопавка папіроса в кишеню гуньки. Почали оглядати товар. Нараз продавчині кричит: „Газдо уважайте! Вам ся в задку палит!" Смотріт Марко, а з його кишені ся димит, згасив оген, але кишеня пропалилася з обох сторін, гунька зостава дірава. Онуфрій в склепі купив паньского папіроса з тубком, такого, як повідали: „Довге триманя, коротке куріня". Вишли зо склепу, Онуфрій закурів купленого, пішли на торговицю, а там гончар продає свої глиняни горці і миски, а його кін прив'язаний до санок їст сіно. Онуфрій підійшов до коня погласкав го і шмарив в ухо коня недопалок з того купленого. Кін зачав скакати, побив горці і миски продавцьови та став на задні ноги, шарпнув міцно головою й успокоївсь. Хтоси зауважив, же Онуфрій крутився коло коня. Продавець закликав поліціянта, котрій запитався підозреного, што зробив коньови, а він повідат: „Шепнув-єм му до уха, же його сестра за Дунайцьом робит весіля, і він з радости так підскачов, аж зачав танцювати. Оглянули коня не знашли жадного сліду, бо недопалок папіроса полетів далеко, а при Марку знашли лем дуган в міхирмні⁸ і не запалену файку, а містових цигарків веце в него не биво. Так Онуфрійови вдалося ошукати не лем сусіда, гончаря, але й поліціянта.

Потим іщи купили канфіни⁹, кусьцьок¹⁰ сахарини, патичків і бончок, жеби ся загрити, а не змерзти, як будут вертатися санями домів. Так, аж до акції „Вісла" їздили на ярмарки в понеділки до Грибова оба сусіди, раз своїм коньом Папля, другим разом своїм коньом Онуфрій. Пришло прокляте вигнання і їх розлучило аж до смерти. Єдного вигнали під Шпротаву, другого недалеко Волова.

Фецко Грулянка з Кам'яной

Пояснення слів:

1 - що-небудь, 2 - дно, 3 - передумано, 4 - знищив, 5 - без перерви б'є, 6 - кинув, 7 - гнати, погнатися за кимось, 8 - мішечок на тютюн, 9 - нафта, 10 - трошки.

Гарди парібци і крас дівки

В нашім селі Крива барз гарди парібци били, шувні¹ ся уберали, вишивани кошелі і краватки мали, а жеби-сте виділи, яки гарди вестки і герки носили, вшитко допасуване в два ряди запинане.

Райтки до скорен впушчали, а на голови капелюхи брали, декотри і баюси носили, з дугану² цигарки скручали, а в зубах цибуха тримали і так ся парадували — носи догори задерали і на наши дівки зукоса спозерали. До того іщи на них наклептали³, же нібито наши дівчата любувати не знали, і з той причини по інших селах фраірок глядали, але то лем ощерства били, бо прецін по чім то, як не по любуваню "пам'ятки" зостали?

Ой, але мусите знати, же таких крас дівок, яки били в Криві, далеко би глядати. Парадниці велики били, візитки-оплічата тіж вишивани носили і горсети гарди мали, а яки гарди плісувани⁴ кабати закладали і запаски припинали, на ноги керпці або шляпи брали, а декотри то і черевіки з холявками шнурували, поньчохи тіж носили, сами собі на іглицях⁵ робили, до волосся басамункиб в'язали, а на карці пацюрки вішали, обирви ани ворги не малювали, бо і так красьні виглядали, а як на плечи тебетівку взяли, то як цариці виглядали. А яки газдині били! Яки смачни бобальки, різанку, галушки робили, чир, замішку і кеселицю варили, вшитки їх за то хвалили, а як росів наставили, то запахи по цілим селі ся розносили, начинку і адзимку в печи знали і най би ся їм інши сховали. На парібців ся барз обурили⁶ і за то їм таку сьпіванку створили.

"Ой гвавту, гвавту, хочу піти до Рихвалту, а з Рихвалту до Бортного, а з Бортного до Довгого, а з Довгого до Вовівця і юж дальше нема кінця".

За тоту сьпіванку парібци ся барз обурили⁷, декотри то ся і забормусили⁸, але дос скоро ся обатурили⁹ і наши дівки на музику запросили. Як гудаки на гусьлях обертяну заграли, то вшитки ся до танцю зорвали, а як фокстрота заграли, то і дідове, і баби таньчували — дупкали і гівкали¹⁰, аж шиби в виглядах¹¹ тріщали, лем нас діти виганяли, жеби-зме їм під ногами не плянтали¹², то ми на дворі на вигляд¹¹ ся дзіргали¹³ і каприли¹⁴ аж ся нам носи покривили, електрики не биво, камфіном¹⁵

сьвітили і до рана ся бавили.

Так нам в горах весело ся живо, сьпіваню кінця не биво. Аж пришла тотя проклята година, як нас вшитких вигнали зо свого коріння. І ту на чужині декотри ся побортачили, свої сьпіванки і вишиванки до Куфра шмарили і там їх молі зіли. Жени і мужів си чужих взяли, од свого і своїх ся одчурали, хирбетом¹⁶ ся обертают, удают, же никого не знають, аж за гиртан¹⁷ стискат, навет слину гивтнути¹⁸ ся недас, як таку пімсту ся спіткат. Але то тоти так поступили зо страху, што той барз мудрой школи не закінчили і зато ся побортачили, бо тотя барз мудра школа — то бив обуз праці і "одпочинку", а для декотрих на вічне залишиня в Явожнянским лісі. Ой, там докладні научали, блазнитися, бортачити нікому не позваляли, кийом, дошком, чим попаво до голови набивали, аж вшитки кости тріщали, бо то они так хотіли, жеби тоти науки вшитки добрі зрозуміли та назавсе запам'ятали, хто ми є, ніколи не забивали. Мої няньо і брати тоту школу закінчили і пережили, і рихтик¹⁹ вшитко добрі зрозуміли. Тоту науку до ліса не вишмарили, але нам передали, так нам повіли, жеби-зме ся з поляками не мішали. Ми тоту науку переняли, своїх діточок і внуків своейою бесіди і молитви навчили. Я, Лемкиня, видаламся за Гуцула, часом ся піперечиме²⁰, моє "лем" на "тільки" заміниме, але верабоже²¹ зо вшитким ся згаджаме, штороку з дітми і внуками на "ВАТРУ" до Ждині їздиме, мою лубу церковцю в Криві одвиджаме і на цмунтери свічки засвічаме. Така нас гірка нужда споткава, бодай би она нігда і нікому навет ся не сніва.

Повинни-зме з того науки витягнути, вшитки разом до купи ся горнути і до єдного міха дуги. Не дайте си в головах каламутити-баламутити, бо ми є свідомі того, чиї ми діти, до кого маме належати, з українского народу не даймеса баламутам одривати.

Крив'янка Т. Демчар

Пояснення слів:

1 - красно, 2 - тютюн, 3 - обмовляли, 4 - спеціально прасовані, 5 - приряди до ручного плетіння, 6 - широкі стрічки, стяжки, 7 - образили, 8 - погнівалися, 9 - пробудили, 10 - вигукували, 11 - у вікнах, 12 - бігали, 13 - вилазити, 14 - дивитись з великим захопленням, 15 - нафтою, 16 - плечами, 17 - горло, 19 - ковтати, поликати, 19 - докладно, 20 - сперечатися, 21 - бігаме.

Лемківська хроніка

9.04. В Греції Марія Келечава, як єдина представниця Польщі, мала виставку своїх писанок (гуцульски взори), промовала культуру і фольклор перед підписаньом трактату о поширенню Європейської унії.

13.04. В Гожові одкрито виставку писанок з XXXI Конкурсу ім. М. Ковальського, на який присилают шторуку то більше писанок, виконаних ріжними техніками.

24.04. Стараньом ОЛ забезпечено 4 придорожни хрести в Ропиці Рускій.

26.04. Польске радіо (третя програма) перший раз з Кракова розпочало надавати українско-лемківську радіову передачу п.з. "Кермеш", котра є продовжувана щосуботи о год 16.45 на частотах: UKF (FM) Mhz: 90,0,101,0, 101,6, 102,1. Передачі ведут: Богдан Салей, Ярослав Чухта і Ольга Кіх-Маслей.

3.05. Найвищий представник УГЦ кард. Любомир Гузар і зверхник УПЦ - Київського Патріярхату - патріярх Філарет спільно молилися в катедрі св. Володимира у Києві в час адорації Туринської Плащаниці.

9.05. Заходами ОЛ в Фльоринці урочисто перепоховано тлінні останки з могил колишніх жителів села, котрих річка Мостиша вимивала од кількох років зо старого цвинтаря.

Парастас відправили православни отці: В.Канюк - фльоринчан (ганчівський парох і декан) та Р. Дубец - парох Горлиць. Співав церковний хор з Криниць під деригуваням П. Трохановского, а помагали співати вірни з сіл Горличчини. На новій спільній могилі поставлено дерев'яний трираменний хрест. Били присутни представники гміни Грібів, староства Новий Санч і А. Пашкот - уповажнений Малопольским воеводом д/с національних меншин. Все било рееструване мас-медіями.

17.05. В Гданьску владика В. Ющак посвятив трираменний металовий хрест, поставлений в частині цвинтаря, на який хоронят нових покійних вірних.

19.05. Делегація ОЛ: Штефан Гладик, Петро Чухта і Штефан Лукачин - спіткалася з Малопольским Воеводом. Обговорено проблему звернення майна, охорону місць пам'яті і покликаня методика д/с навчання української мови.

19.05. З ініціативи ОЛ одбилася візія льокальна заляной православної церкви в Регетові, в якій брали участ представники Горлицького староства і війт гміни Устя.

27.05. В Вільхівці одсвяткувано Кермеш.

24.05. В Пшемкові посвячено новозбудувану грекокато. церкву св. Косми і Дам'яна. Службу Божу возглавляли: митрополит Іван Мартиняк та єп. Володимир Ющак. Співслужили отці: синкел - митрат Богдан Галушка, декан Юліян Гойняк, Мирослав Драпала, Євген Кузьм'як, Богдан

Міцишин (адміністратор церкви) та інші. Співав місцевий церковний хор.

30.05. одбилася спітканя представників ОЛ з Головом Держкомітету України у/с

■ Міністр Г. Москаль на Ватряному полі.

національностей та міграції Г. Москалем. Гості відвідали пам'ятни місця Горличчини. Обговорено проблеми лемківського суспільства.

30.05. В Лігниці відновлено діяльніст гуртка ОЛ. Вибрано нове правління, яке

очолив Адам Вев'юрка. В зборах брав участ голова ОЛ Ш.Гладик

31.05. В Вроцлав'ю проведено звітно-виборчи збори гуртка ОЛ. Вибрано нове правління, якого головою вибрано Святослава Галя, з-ком проф. Ростслава Жерелика. В зборах брав участ Ш.Гладик.

31.05 - 1.06. В Бортним, замешкалим майже самима лемками, де є 30 господарств з 201 мешканцями і солтисом Адамом Кузяком, Воевідський уряд маршалковскі організував "V Дни Малопольского культурного дідицтва". В артистичний програмі виступив ансамбль "Веретено" з Лоси.

16.06. Делегація ОЛ: Штефан Гладик і Штефан Клапик спіткалися з з-ком міністра рільництва. Обговорено проблем звороту майна господарям в припадку, коли пошкодований на землях західних отримав лем част рекомпенсати (приміром: забрано 15 га поля з лісом, а отримав 5 га на вигнаню). Міністер прихильно ставився до справи.

16.06. Ш. Гладик обговорив з радником Української амбасаді в Польщі справу віз для українців і промоцію "Ватри" серед лемків на Україні.

16-17.06. В Сеймі РП організувано конференцію в справі національних меншинних мов. Пропагуваний СЛ лемківський язик (чи русинський) має статус реіональної мови (говірки).

17.06. В Міністерстві едукації, науки і спорту Ш. Гладик узгідняв проведення IX Лемківської спартакіяди в Ждині

17.06. В Варшаві Ш. Гладик спіткався з членами Президії загальнопольских організацій ревідикаційних. Підписано спільне писмо до міністра Державной скарбниці в справі реприватизаційного закону.

20-22.06. В Свиднику ЦР СРУ Словаччини організувала 49 Свято культури русинів-українців.

21-22.06. В Монастирискях на Україні проведено V "Лемківску Ватру".

27-29.06. В США одбилася III "Лемківська Ватра". Виступили ансамблі з Америки і Канади.

П О Д Я К А

Складаємо сердечну подяку за пожертви на фонд часопису „Ватра“.

Григорій Пецух, Закопане - 40,- зл

Сердечно перепрошуємо Панство д-ра Юрія і Рому Темницьких та Марію Карпишин за те, що помилково забракло їх прізвищ в списку жертводавців у „Ватрі“ № 2(41), а пожертвували:

Рома і др Юрій Темницькі - 50,- \$

Марія Карпишин - 20,- \$

Всім жертводавцям сердечно дякуємо. Спаси Боже !

Бажаючим допомогти нам, подаємо наш банківський рахунок:
BRN O/Gorlice: 10601510-320000119532
(wpłata na kwartalnik „Ватра“)

Редакція „Ватри“ - Головна управа ОЛ

- ◆ „Ту мене мати породила...“ - О. Павлович,
- ◆ Лого ОЛ: *Олександр Маслей*,
- ◆ Фото з обкладинки: *Е. Гойсак*;
- ◆ посміхається Анна Суханич з Лосі,
- ◆ Використано фрагменти вишивок Анни Шлянти (д. Ющак) з Лосі,

ЗМІСТ:

Ждиня кличе Вас!

Стараня про цмунтери - П. Шафран.....	3
Загадка нашого імені - В. Щерба.....	4
Українська Православна парафія у Броцлаві - Я. Артимович.....	6
З життя ОЛ Канади - М. Маслей.....	7
26 літ діяльності ФДЛ в Америці - С. Гованський.....	8
Лемки Києва - М. Цуприк.....	9
Пізна весна на Яворинці - Семан Мадзелян.....	10
<i>Плач Єремії</i>	
<i>Вільхивец, Бортне - вітали гости</i>	
<i>Канікули</i>	
Наочний свідок - Трагедія жінок в час акції „Вісла“.....	15
Знищена зоря - Євген Бочньович.....	15
Презераме стари фотографії.....	16
Дві війни я пережила - М. Тима.....	18
Архаїзми бесіди русинів.....	19
Лемківська хроніка. П.Шафран.....	21

- ◆ Лого „Лемківской Ватри“: Володимир Ропицький
- ◆ На останній сторінці: Церква св. Архангела Михаїла в Жегестові; фото: *Семан Барна*

„Ватру“ можна передплатити

Ціна одного примірника 3,- зл. + 1,70 зл. поштової оплати.
Річна передплата 12,- зл. + 7,- зл. (кошти пересилки) = 19,- зл. Якщо Ви передплачуєте більше 3-х примірників, кошти висилки редакція бере на себе. Від пересилки одної „Ватри“ у європейські держави поштова оплата - 3,- зл.+ 3,- зл. ціна = 6,- зл. (пріоритетна = 7,10 зл.).

Передплату замовляти за адресою Редакції

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BRN O/Gorlice: Nr konta 10601510-20000119532

„Ватра“ літо 2003 3(42)

Pismo dotowane przez
Ministerstwo Kultury

Видає

Zarząd Główny ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW w Polsce
Bielanka 41. 38-311 Szymbark, tel. (0-18) 351 30 36

Редагує колегія

Петро ШАФРАН головний редактор ◆ дизайн Еміль ГОЙСАК e-mail: miloxiii@o2.pl
◆ Вікторія ЧЕРНЕНКО дитяча сторінка та коректа e-mail: vicachi3@poczta.onet.pl ◆
◆ молодіжна сторінка Іванна КОЛОДІЙЧИК та Григорій ПОТКО ◆
Технічне оформлення ФБУ „ЛЕВО“, ul. Legionów 3, 38-300 Gorlice, tel. (0-18) 353 78 77

Adres Redakcji

Hanczowa 8, 38-316 Wysowa, tel. (018) 353 21 45 e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian tytułów nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Жулия. 18—20 муня 2003

Фото: Семен Барна

